

## 2. RAHATOINTA KOSKEVAT ASIAT

Kaupungin v:n 1951 tilinpäätös. Kaupungin v:n 1951 tilinpäätöksen valmistuttua merkittiin tiedoksi seuraava ko. vuoden tulos: Mk

Menosäästöt .....	590 916 571		
Ylitulot.....	905 261 088		
Tulot talousarvion ulkopuolella.....	65 685 523	1 561 863 182	
Menoylitykset.....	1 283 750 078		
Tulovajaukset .....	139 059 042		
Menot talousarvion ulkopuolella.....	1 997 964	1 424 807 084	
Vuoden tulos, säästöä.....		mk	137 056 098

Kaupunginkassan rahoitustase osoitti vastaavaa 20 938 369 363 mk ja vastattavaa 20 801 313 265 mk, jolloin rahoitussäästöksi jäi 137 056 098 mk. Varat nousivat 18 757 696 575 mk:aan ja velat 2 230 413 533 mk:aan (23.4. 286 §).

Määrärahat. Seuraavia v:n 1951 talousarvioon kuuluvia määrärahoja saatiin ylittää jäljempänä mainituilla määrillä: Sekalaisten tulojen poistot ja palautukset 1 milj. mk (15.10. 672 §); Korot ja lainakustannukset pääluokan tilillä Korkojen kurssitappiot, proviisiot ja muut kulut olevaa määrärahaa 11 905 918 mk (19.3. 231 §).

Lainojen ottaminen. Kaupunginvaltuusto päätti, että kaupunki ottaa 600 milj. mk:n suuruisen indeksiehtoisen lainan, jonka kuoletusaika on 16 vuotta ja korko enintään 8 %. Kaupunginhallitus valtuutettiin päättämään muista lainaehdoista. Laina hyväksyttiin käytettäväksi seuraaviin tarkoituksiin: kertomusvuonna suoritettavaan kaasulaitoksen laajentamiseen sekä satamarakennuksia varten vastaavasti 70 milj. mk ja 30 milj. mk, teollisuuslaitoksia varten 200 milj. mk, satamalaitteisiin 200 milj. mk ja liikennelaitoksen rakennuksiin 100 milj. mk. Vielä kehoitettiin kaupunginhallitusta neuvottelemaan lainan koron alentamisesta (23.1. 44 §). Sisäasiainministeriö vahvisti helmikuun 15 p:nä kaupunginvaltuuston päätöksen (5.3. 170 §).

Edelleen kaupunginvaltuusto päätti, että Kansaneläkelaitokselta otetaan 500 milj. mk:n suuruisen, puoleksi indeksiehtoinen laina, jonka kuoletusaika on 15 vuotta ja muut ehdot Kansaneläkelaitoksen kanssa lähemmin sovitut. Lainamäärästä hyväksyttiin käytettäväksi 345 milj. mk sähkölaitoksen voimalaitoksiin ja sähköasemiin sekä 155 milj. mk satamarakennuksiin. Sisäasiainministeriö vahvisti päätöksen helmikuun 27 p:nä (9.1. 15 §, 19.3. 198 §).

Asuntotuotantotoimikunnalta päätettiin ottaa enintään 75 milj. mk:n laina omakotilainojen välittämistä varten omakotirakentajille ja yleishyödyllisille yhtymille. Laina päätettiin ottaa siten, että maksuaika on pitempi kuin 5 vuotta (23.1. 45 §). Sisäasiainministeriö vahvisti helmikuun 26 p:nä ko. päätöksen (19.3. 199 §).

Merkittiin tiedoksi, että sisäasiainministeriö oli joulukuun 28 p:nä 1951 vahvistanut kaupunginvaltuuston v. 1951 (ks. s. 14) tekemän päätöksen ottaa 37 milj. mk:n suuruisen lisäasuntolaina 25. kaupunginosan kortteliin n:o 857 rakennettavaa vuokrataloryhmää varten (23.1. 37 §).

Lainojen myöntäminen. Tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokkaan Edeltä arvaamattomia pääomamenoja varten merkityistä käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi Helsingin Puhelinyhdistykselle 1 milj. mk:n suuruisen lainan Salmisaaren höyryvoimalaitokselle hankittavan puhelinvaihteen rahoitta-

mista varten sekä 1.73 milj. mk:n suuruisen lainan satamalaitoksen uuteen huoneistoon Teollisuuskeskus Oy:n talossa hankittavan puhelinvaihteen rahoittamista varten (23.1. 57 §); 520 000 mk:n suuruisen lainan verotusvalmisteluviraston kiinteistöosastolle hankittavan puhelinvaihteen rahoittamista varten sekä 1.75 milj. mk:n lainan kaasulaitoksen Sörnäisten asemalle hankittavan puhelinvaihteen rahoittamista varten. Lainat myönnettiin 10 vuoden ajaksi, vuotuinen korko 6 % (23.4. 288 §).

Vanhojen Huolto -nimiselle yhdistykselle kaupunginvaltuusto myönsi sen rakennuttaman vanhainkodin rakennuskustannusten rahoittamista varten 5 milj. mk:n korottoman kuoletuslainan, kuoleusaika 20 vuotta, kuitenkin siten että kuoletuseriä ei tarvinnut suorittaa kolmen ensimmäisen vuoden aikana. Kaupunginhallitusta kehoitettiin merkitsemään lisätalousarvioehdotukseensa 5 milj. mk:n määräraha em. lainan myöntämistä varten (20.2. 136 §).

Kovaosaisten ystävät -nimiselle yhdistykselle päätettiin Kalevankatu 19:ssä sijaitsevan viisi huonetta ja keittiön käsittävän huoneiston hankkimista ja kunnostamista varten kodittomien miesten raittiuskodiksi myöntää 3 milj. mk:n suuruinen laina, korko 2 %, sillä ehdolla että laina maksetaan takaisin kuukausittain 50 000 mk:n suuruisin kuoleusmaksuin lokakuun 1 p:stä lukien sekä että lainan takaisin maksamisen vakuudeksi luovutetaan kaupungille käteispanttina em. huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet sekä sillä edellytyksellä että yhdistyksen raittiuskotiin otettaisiin asumaan vain sellaisia henkilöitä, jotka ovat olleet Helsingin kaupungissa henkikirjoitettuja vähintään viisi vuotta. Lainan suorittamista varten kaupunginvaltuusto myönsi 3 milj. mk tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokkaan kuuluvista käyttövaroistaan (23.4. 287 §).

Koulumatkailutoimisto oy:n anottua kaupungilta halpakorkoista lainaa parakkirakennuksen rakentamiseksi yksinäisten henkilöitten majoittamista varten, kaupunginvaltuusto päätti myöntää tarkoitusta varten 3.6 milj. mk:n suuruisen lainan em. määrärahoista. Kaupunginhallituksen tehtäväksi annettiin määrätä lainan ehdot (29.10. 691 §).

Turvattomien ruotsinkielisten lasten vastaanotto-osaston perustamista varten kaupunginvaltuusto päätti myöntää Suomen Lastenhoitoyhdistykselle aikaisemmin suoritettun 10 milj. mk:n lisäksi 14 609 750 mk, eli yhteensä 24 609 750 mk korottomana lainana sillä edellytyksellä, että lainan vuotuinen kuoletuserä olisi 500 000 mk ja että kaupungin suoritettava lisävuokra 500 000 mk vuosittain käytettäisiin lainan kuolettamiseen sekä muuten kaupunginhallituksen v. 1950 (ks. s. 146) hyväksymillä ehdoilla (12.11. 721 §).

Kaupunginvaltuusto päätti merkitä kertomusvuoden lisätalousarvioon 36 milj. mk:n suuruisen määrärahan lainan myöntämistä varten Asunto Oy. Liikenteelle kaupunginhallituksen määräämillä ehdoilla (11.6. 413 §).

Helsingin evankelis-luterilaisien seurakuntien kirkkohallintokunnan ehdotettua kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus yhdessä seurakuntien kanssa ryhtyisi suunnittelemaan väliaikaisia asuntoja hädättyille ja mahdollisesti muillekin suurimmassa asunnon tarpeessa oleville. Asiaa selvittelemään oli asetettu toimikunta, joka saatuaan työnsä valmiiksi oli ehdottanut yhteistyön järjestämistä siten, että seurakunnat rakennuttaisivat rakennukset ja kaupunki osallistuisi rakennushankkeeseen myöntämällä seurakunnille lainaa enintään 50 % asuntojen rakentamiskustannuksista. Lainan koron tulisi olla 1/2 % korkeampi kuin säästöpankkien talletuskorko ja olisi se sidottava elinkustannusindeksiin puolesta määrästä. Kiinteistölautakunta ja asuntotuotantokomitea oli-

vat puoltaneet toimikunnan ehdotusta siten, että asiasta toistaiseksi olisi tehtävä vain periaatepäätös ja ettei seurakunnille myönnettäviä lainoja olisi edes osittain sidottava elinkustannusindeksiin. Kaupunginvaltuusto päätti sillä edellytyksellä, että tarkoitukseen saataisiin Arava-lainoja, kehottaa kaupunginhallitusta merkitsemään v:n 1953 talousarvioehdotukseensa tarvittavat varat lainan myöntämistä varten seurakunnille ko. tarkoitukseen (29.10. 692 §).

Eräiden lainojen lainaehtojen tarkistaminen. Valtuusto päätti, että Työväen Pursiseuralle, Suomalaiselle Pursiseuralle ja Merenkävijöille sekä Helsingfors Segelsällskap -yhdistykselle annettujen lainojen lainaehdotuksia muutetaan siten, että Työväen Pursiseuralle ja Suomalaiselle Pursiseuralle kummallekin myönnetty 2 milj. mk:n suuruinen 3 %:n laina kiinnitettyä velkakirjaa vastaan saadaan maksaa takaisin 200 000 mk:n suuruisin vuotuisin lyhennyksin v:n 1953 syyskuusta lähtien; että Merenkävijät-yhdistykselle kaupunginkassasta myönnetty 3 milj. mk:n suuruinen 3 %:n laina saadaan maksaa takaisin 300 000 mk:n vuotuisin lyhennyksin v:n 1953 syyskuusta lähtien sekä että Helsingfors Segelsällskap -yhdistykselle kaupungin lahjoitusrahastoista myönnetyn lainan asemesta suoritetaan 3.5 milj. mk:n suuruinen 3 %:n laina kiinnitettyä velkakirjaa vastaan sillä ehdolla, että laina maksetaan takaisin 350 000 mk:n suuruisin vuotuisin lyhennyksin v:n 1953 syyskuusta lähtien. Kaikki em. lainat myönnettiin sillä ehdolla, että yhdistykset palovakuuttavat rakennuksensa laina-aikana. Samalla valtuusto päätti myöntää kertomusvuoden talousarvion tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan käyttövaroistaan tililtä Edeltä arvaamattomia pääomamenoja varten yhteensä 6.5 milj. mk Merenkävijät ja Helsingfors Segelsällskap -yhdistykselle myönnettyjä lainoja varten (17.12. 810 §).

Mankala oy:n takaussitoumukset. Valtuusto päätti, että kaupunki sitoutuu Oy. Mankala ab:n Postisäästöpankilta saaman 100 milj. mk:n suuruisen lainan pääoman ja sopimuksen mukaan laskettavien korkojen suorittamisesta sekä muiden lainaehtojen täyttämisestä omavelkaiseen takaukseen, mikä on edelleen voimassa siinä tapauksessa, että laina eräpäivänä, sitä ennen tai sen jälkeen joko lyhennettynä tai samansuuruisena kerran tai useammin uudistetaan tai laina-aikaa jatketaan samaksi tai muuksi ajaksi, ei kuitenkaan kauemmin kuin 9 vuotta takaussitoumuksen allekirjoittamisesta lähtien (23.1. 46 §). Sisäasiainministeriö vahvisti maaliskuun 6 p:nä valtuuston päätöksen (2.4. 242 §).

Edelleen valtuusto päätti, että kaupunki sitoutuu Oy. Mankala ab:n Postisäästöpankilta saaman 150 milj. mk:n suuruisen lainan pääoman ja sopimuksen mukaan laskettavien korkojen suorittamisesta sekä muiden lainaehtojen täyttämisestä omavelkaiseen takaukseen, minkä voimassaoloaikaa koskivat samat määräykset kuin edellä mainittua 100 milj. mk:n lainan takaussitoumuksesta (2.4. 255 §). Sisäasiainministeriö vahvisti toukokuun 7 p:nä valtuuston päätöksen (28.5. 353 §).

Mankala oy:n asioiden hoitamista koskeva välilyksymys. Vt Enne ym. olivat tehneet välilyksymyksen, jossa tiedusteltiin, mihin toimenpiteisiin kaupunginhallitus oli ryhtynyt Mankala oy:n asioiden hoitamiseksi kaupungin etujen mukaisesti. Kuultuaan kaupunginhallituksen selityksen, jossa ilmoitettiin Mankala oy:tä koskevan oikeudenkäynnin tähän astiset vaiheet ja muut yhtiötä koskevat toimenpiteet, valtuusto merkitsi vastauksen välilyksymykseen tiedoksi (2.4. 254 §).

Oy. Hiekan osakkeiden kauppahinnan suorittaminen. V:n 1951 talousarviossa oli tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan tilille Osakeyhtiö Hiekan osakkeiden ostaminen varattu 6 700 540 mk, josta kuitenkin oli säästynyt 1 milj. mk. Kaupunginhallitus oli nim. toukokuun 5 p:nä 1949 päättänyt, että vakuutena yhtiön mahdollisten velkojen ja muiden velvoitusten suorittamisesta toistaiseksi pidätettäisiin kaupungille yksi toukokuun 2 p:nä 1951 maksettavaksi erääntynyt 1 milj. mk:n suuruinen velkakirja, joka luovutettaisiin vasta sitten, kun oli todettu, että myyjät olivat täyttäneet kaikki kauppakirjan mukaiset sitoumukset. Valtuusto päätti, että mainitulle tilille syntynyt 1 milj. mk:n suuruinen säästö saataisiin siirtää kertomusvuonna käytettäväksi (19. 3. 229 §, ks. v:n 1949 I osan s. 15).

Suomenlinnan Liikenne oy:n osakkeiden merkitseminen. Kaupunginvaltuusto päätti, että Suomenlinnan Liikenne Oy. - Sveaborgs Trafik Ab. -nimisessä yhtiössä merkitään 100 uutta osaketta ja että tarkoitusta varten merkitään 10 milj. mk:n määräraha kertomusvuoden lisätalousarvioon (7. 5. 338 §).

Kaupunginkassan ennakkovarojen maksamista koskevien ohjeiden antaminen. Vt Procopé ym. olivat tehneet aloitteen, jossa mm. ehdotettiin, että kaupunginvaltuusto velvoittaisi kaupunginhallituksen jatkuvasti ilmoittamaan kaupunginvaltuustolle sellaisista yli 50 milj. mk:aan nousevista määrärahoista, jotka kaupunginhallitus ennakkona myöntää käytettäväksi määrättyyn tarkoitukseen, ja että näiden varojen myöntämisestä laadittaisiin yleiset ohjeet. Aloite lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi (26. 11. 786 §).

Kunnallisverotus. Kaupunginvaltuusto päätti määrätä v:n 1951 kunnallisverotusta varten toimitettavassa taksoituksessa lapsivähennyksen suuruuden 30 000 mk:ksi ja asteettaisen tulovähennyksen korkeimmaksi määräksi 60 000 mk (9. 1. 14 §).

Kertomusvuoden kunnallisveron ennakkokannanta päätettiin toimittaa kolmessa erässä (6. 2. 98 §).

Kaupunginvaltuusto päätti siirtää ennakkoperintälain mukaisen ehdotuksen tekemisen veroäyriin hinnasta johonkin myöhemmin pidettävään kokoukseen ja anoa valtiovarainministeriöltä, että mainittu ehdotus Helsingin kaupungin osalta saataisiin toimittaa kertomusvuoden marraskuun kuluessa (17. 9. 594 §).

Valtiovarainministeriölle päätettiin ehdottaa, että v. 1953 pidätettäisiin kunnallisveroa varten 13 mk:n veroäyriin hinnan mukainen ennako (12. 11. 720 §).

Veroäyriin hinnan alentamista v:n 1953 talousarviota laadittaessa koskevassa aloitteessaan olivat vt Saastamoinen ym. ehdottaneet, että mainittu talousarvio laadittaisiin siten, että ennakkoveroäyriin ja lopullisen veroäyriin hinnaksi tulisi 11 mk. Aloite lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi (29. 10. 705 §).

Muutokset v:n 1952 talousarvioon. Lisätalousarviosta tammikuun 19 p:nä 1951 annetun lain mukaisesti kaupunginhallitus oli laatinut ehdotuksen lisätalousarvioksi. Siinä selostettiin ensiksi v:n 1951 tulojen perusteella toimitetun kunnallisverotuksen tulokset. Maksuunpantujen veroäyriin lukumäärä oli n. 937.2 milj. äyriä. V:n 1951 ennakkoveroäyriin hinta oli vahvistettu 12 mk:ksi. Ennakkoperintälain 53 §:n mukainen prosenttiluku, mikä talousarviota laadittaessa oli edellytetty 100 %:ksi, oli vahvistettu samaksi. Valtion kertomusvuonna tilittämä palkannauttijain veroennako-osuus on n. 450 milj. mk suurempi kuin kertomusvuoden talousarviota käsiteltäessä edellytettiin. Liikkeenharjoittajien, kiinteistöjen omistajien ym. osalta oli kertomusvuonna toi-

mitettu ennakkoveron maksuunpano n. 250 milj. veroäyrin perusteella, josta kertomusvuonna saataisiin perityksi n. 2 400 000 000 mk, eli n. 100 milj. mk enemmän kuin varsinaista talousarviota laadittaessa oli edellytetty. Veroäyrien lukumäärän nousun vuoksi voitiin veroäyrin hinta arvioida n. 12 mk:ksi. Lisätalousarvioehdotuksen menopuoli päättyi 2 454 181 033 mk:aan, joten lisäys oli n. 14.2 %. Varsinaisten menojen lisäys oli n. 596 694 516 mk eli 5.3 %. Pääomamenojen suurimmat lisäykset olivat aiheutuneet sellaisista menoeristä, jotka kaupunginvaltuusto jo aikaisemmin oli hyväksynyt lisätalousarvioon otettaviksi. Koska lisätalousarvioehdotukseen ei ollut merkitty määrärahaa liikennelaitoksen rakennuksia varten ja satamalaitteita varten oli merkitty vain 45 milj. mk, oli kaupunginhallitus ehdottanut, että tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan lukuun Satamat merkitystä määrärahasta Laiturit, väylät, rautatiet ja kadut rahoitettaisiin 155 milj. mk ja lukuun Liikennelaitos merkitystä määrärahasta Rakennukset 100 milj. mk rahoitettaisiin lainavaroilla. Kaupungin kassavarojen tarpeen tyydyttämiseksi tarvittaisiin käyttörahaston pienuuden vuoksi aikaisemman 1 miljardin markan lisäksi vielä lyhytaikaista luottoa n. 1 600 000 000 mk. Kaupunginvaltuusto hyväksyi eräin muutoksin kaupunginhallituksen ehdotuksen kaupungin kertomusvuoden lisätalousarvioksi (2.7. 498, 513 §, khn mtö n:o 12, 13, 14, 16).

V:n 1953 talousarvio. Kertomusvuoden aikana ei hinta- ja palkkatasossa ollut tapahtunut suurempia muutoksia vaan oli taloudellinen kehitys yleensä osoittanut vakautumisen merkkejä. Kun siis menopuoli, joka päättyi n. 22.7 miljardiin markkaan, oli n. 2.9 miljardia markkaa kertomusvuoden talousarvion ja lisätalousarvion yhteisiä määriä suurempi, ei se aiheutunut yleisen talouselämän muutoksista, vaan eräiden pienehköjen, määrättyjen alojen palkkojen korotusten ja hintojen nousun ohella useista muista eri tekijöistä.

Varsinaiset menot olivat kertomusvuoteen verraten nousseet n. 15.82 %, eli 1 879 404 116 mk. Varsinaisten menojen loppusummasta, 13 755 929 136 mk:sta oli palkkamenoja varten varattu yhteensä 6 353 milj. mk, mikä merkitsi n. 317 milj. mk:n lisäystä kertomusvuoteen verrattuna. Lisäys aiheutui lähinnä kertomusvuoden aikana perustetuista uusista viroista. Tilitysvuokria ei kertomusvuoden aikana ollut korotettu. Avustuksia harkitessaan oli kaupunginhallitus ehdottanut yksityisten lastentarhojen, urheilu- ja nuorisjärjestöjen, teattereiden ja muiden taidelaitosten samoin kuin yleishyödyllisten laitosten sekä kauppaoppilaitosten ja teknillisten oppilaitosten avustuksia korotettavaksi n. 10 %:lla. Yksityisten lastenhuoltolaitosten sekä ammatikoulujen avustuksia ei yleensä ollut ehdotettu korotettavaksi ja esikaupunkialueiden oppikouluille oli ehdotettu entisen suuruiset avustukset. Kunnallisverojen poistoihin ja palautuksiin oli ehdotettu varattavaksi 1 273 milj. mk. Koska veronpoistoihin liiallisen verorasituksen välttämiseksi oli yleensä varattu liian pienet määrärahat, mikä vaikeutti kaupungin maksuvalmiutta, oli kaupunginhallitus katsonut, että veronpoistoja varten olisi varattava riittävät määrärahat.

Kaupungin otettua kertomusvuoden aikana eräitä uusia lainoja, olivat korko- ja lainakustannukset lisääntyneet n. 54 milj. mk:lla ja lainoista suoritettavat kuoletuserät n. 60 milj. mk:lla. Liikennelaitoksen oli arvioitu tuottavan n. 337.9 milj. mk ja vesilaitoksen n. 132.5 milj. mk tappiota. Vaikka valtion hinnansäännöstelyviranomaiset olivat yleensä suhtautuneet kielteisesti kaupungin taksojen korottamiseen, oli kaupunginhallitus verorasituksen vähentämiseksi kehottanut liikennelaitoksen lautakuntaa ja teollisuuslaitosten lautakuntaa tarkistamaan laitosten menot ja tulot sekä harkitsemaan taksojen

korotusta, koska sekä liikennelaitoksen että vesilaitoksen tuottamat tappiot olisi muuten korvattava verovaroilla. Kaupungin suorittama osuus uuden vanhuusavustuslain mukaan maksettaviin vanhuusavustuksiin oli aiheuttanut n. 148 milj. mk:n menojen lisäyksen erinäisten sosiaalisten tehtävien pääluokkaan. Opetustoimen menot olivat lisääntyneet n. 207 milj. mk, mikä etupäässä aiheutui kansakoulujen oppilasluvun lisääntymisestä. Kertomusvuoden syksynä oli kansakouluissa 28 964 oppilasta vastaavan luvun oltua 25 802 v. 1951. Muiden varsinaisiin menoihin kuuluvien pääluokkien menojen lisäys vaihteli yleensä n. 1-5 %:iin. Välttääkseen veroäyrin hinnan erittäin huomattavaa korottamista, n. 17:50 mk:aan, oli kaupunginhallituksen ollut pakko tehdä n. 2.5 miljardin mk:n suuruiset supistukset tuloa tuottaviin ja tuloa tuottamattomiin pääomamenoihin kuuluviin, eri lautakuntien tekemiin ehdotuksiin. Näiden pääluokkien yhteinen summa oli talousarvioehdotuksen mukaan 8 652 422 190 mk, eli n. 12.77 % suurempi kuin kertomusvuonna. Tämän vuoksi oli ollut välttämätöntä siirtää useita tärkeitä uudisrakennustöitä ja hankintoja myöhempään ajankohtaan. Satamien rakennustöitä ja laitteita varten oli ehdotettu n. 920 milj. mk, teollisuuslaitosten välttämättömiin uudistuksiin oli esitetty myönnettäväksi n. 1 750 milj. mk ja liikennelaitoksen rakennustöitä ja hankintoja varten 1 310 milj. mk. Kaupungissa vallitsevan asuntopulan helpottamiseksi oli asuntorakennustoiminnan tukemiseen ehdotettu 1 250 milj. mk, joka oli n. 260 milj. mk enemmän kuin kertomusvuonna. Vanhusten asuntoja varten Maunulassa oli ehdotettu 100 milj. mk. Vaikean koulupulan helpottamiseksi oli uusia koulurakennuksia varten ehdotettu 575 milj. mk. Huolimatta sairaalapaikkojen suuresta puutteesta ei uusia sairaaloita varten ollut voitu ehdottaa enempää kuin 430 milj. mk, koska sairaaloiden laajentaminen edellytti myös asuntojen rakentamista lisääntyvälle henkilökunnalle. Kunnalliskodin laajentamiseen oli esitetty myönnettäväksi 250 milj. mk. Talousarvioehdotuksen mukaan joudutaan pääomamenojen rahoittamiseen varaamaan n. 7.3 miljardia mk, eli n. 1.4 miljardia mk enemmän kuin kertomusvuonna. Huomattava osa v:n 1953 pääomasijoituksista on sellaisia, joihin aikaisemmin on käytetty lainavaroja, mutta lainamarkkinat ovat edelleenkin kireät. Kaupunginhallitus toivoo kuitenkin v:n 1953 aikana saavansa lainoja n. 700 milj. mk, joka summa on merkitty talousarvioehdotukseen. Työttömyyden lieventämiseen aikaisemmin myönnettyistä määrärahoista on v:een 1953 siirtynyt n. 80 milj. mk, summan avulla voidaan tarvittaessa järjestää töitä yhteensä n. 330 työntekijälle 4 kk:n ajaksi. Talousarvioehdotukseen on työttömyystöitä varten merkitty vain muodollinen määrä 1 milj. mk. Olympiakisoista aiheutuneita kustannuksia varten ei v:n 1953 talousarvioehdotukseen enää tarvinnut varata määrärahaa. V:n 1951 säästö oli käytetty kertomusvuoden talousarvion ja lisätalousarvion tasapainoittamiseen, eikä kertomusvuodelta ollut merkitty säästöä.

Kaupunginvaltuustossa oli tehty useita aloitteita, jotka koskivat määrärahojen merkitsemistä v:n 1953 talousarvioehdotukseen tai talousarvion laatimisesta. Kaupunginhallitus oli talousarvioehdotuksen yhteydessä harkinut tehtyjä aloitteita ja tullut siihen tulokseen, ettei niiden tulisi antaa aihetta toimenpiteisiin. Vtt Meltti ja Saastamoinen olivat esittäneet eriävän mielipiteensä, joka koski talousarvion laatimista siten, että veroäyrin hinnaksi tulisi 11 mk.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi eräin muutoksin kaupunginhallituksen ehdotuksen v:n 1953 talousarvioksi (10.12. 799 §, khn mtö n:o 25, 26). Talous-

arvioehdotus hyväksyttiin lopullisesti kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti (17.12. 828 §, khn mtö n:o 27, 28).

Talousarvion pääluokkien ja osastojen loppusummat sekä menojen ja tulojen lisäykset (+) tai vähennykset (-) v:een 1952 verrattuna käyvät ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

## MENOT

## Varsinaiset menot

	Mk				Mk				
1. Yleinen kunnallishallinto .....	1	161	310	395	+	21	714	172	
2. Oikeus ja järjestystoimi .....		563	017	849	+	23	498	328	
3. Palotoimi .....		223	851	262	+	7	315	706	
4. Terveydenhoito .....		323	699	322	+	16	174	115	
5. Sairaanhoido .....	2	018	384	330	+	81	693	494	
6. Huoltotoimi .....	1	000	465	119	+	63	315	496	
7. Lastensuojelu .....		393	835	397	+	19	856	555	
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät....		649	886	481	+	146	014	215	
9. Opetustoimi .....	1	754	559	809	+	207	237	274	
10. Sivistystoimi .....		239	764	968	+	9	583	535	
11. Kiinteistöt .....		704	784	035	+	12	968	590	
12. Yleiset työt .....	1	457	528	122	+	33	058	155	
13. Liikennelaitos .....		337	981	380	+	63	840	900	
14. Satamat .....		841	047	891	+	133	529	437	
15. Teurastamo .....		105	943	638	+	2	229	200	
16. Elintarvikekeskus .....		175	718	418	-	11	444	604	
17. Teollisuuslaitokset .....		132	553	783	+	117	953	783	
18. Puutavara- ja polttoainetoimisto..		-	-	-	-	-	-	-	
19. Korot ja lainakustannukset .....		393	096	937	+	53	865	765	
20. Poistot ja palautukset .....	1	278	500	000	+	877	000	000	
Yhteensä	13	755	929	136	+	1	890	848	720

## Pääomamenot

21. Tuloa tuottavat pääomamenot....	5	641	397	040	+	308	071	373	
22. Tuloa tuottamattomat pääomamenot	3	011	025	150	+	671	692	890	
23. Poistot, palautukset ja siirrot verontasausrahastoon .....		298	460	196	+	60	487	856	
Yhteensä	8	950	882	386	+	1	040	252	119
Kaikkiaan	22	706	811	522	+	2	931	100	839

## TULOT

## Varsinaiset tulot

	Mk		Mk
1. Yleinen kunnallishallinto .....	47 355 800	-	133 200
2. Oikeus ja järjestystoimi .....	9 774 824	+	300 000
3. Palotoimi .....	8 903 460	+	2 215 100
4. Terveydenhoito .....	76 739 024	+	11 502 258
5. Sairaanhoido .....	444 683 100	+	14 491 710
6. Huoltotoimi .....	271 014 309	+	16 091 765
7. Lastensuojelu .....	97 603 816	-	913 836
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät ....	65 912 650	-	76 435 186
9. Opetustoimi .....	340 697 253	+	56 953 180
10. Sivistystoimi .....	13 899 492	+	526 800
11. Kiinteistöt .....	694 179 913	+	82 552 144
12. Yleiset työt .....	490 086 583	+	57 588 620
13. Liikennelaitos .....	-	-	9 935 000
14. Satamat .....	1 253 628 000	+	282 705 600
15. Teurastamo .....	109 458 600	+	8 605 420
16. Elintarvikekeskus .....	181 000 000	-	12 000 000
17. Teollisuuslaitokset .....	17 447 416	-	49 942 922
18. Puutavara- ja polttoainetoimisto..	11 800 000	+	6 400 000
19. Korot ja osingot .....	1 153 698 545	+	338 814 388
20. Verot .....	15 767 978 031	+	2 509 289 182
Yhteensä	21 055 860 816	+	3 388 036 167

## Pääomatulot

21. Kaupungin omaisuudesta saadut pääomatulot .....	950 950 706	+	265 036 310
22. Lainavarat .....	700 000 000	-	447 000 000
Yhteensä	1 650 950 706	+	265 036 310
Kaikkiaan	22 706 811 522	+	3 653 072 477

Talousarvion rakenteen muuttaminen. Vt Virkkunen ym. olivat v. 1950 (ks. s. 17) tehneet aloitteen muutoksen aikaansaamiseksi talousarvion rakenteeseen rakentamistarkoituksiin varattavien määrärahojen osalta. Kaupunginhallitus asetti v. 1951 (ks. s. 116) komitean harkitsemaan ko. asiaa. Komitea antoi mietintönsä marraskuun 16 p:nä 1951. Kaupunginhallitus oli mietinnön perusteella laatinut ehdotuksen, jonka mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti, 1) ettei talousarvion rakennetta muuteta aloitteessa ehdotetulla tavalla; 2) että satamalautakunnan käytettävissä olevat määrärahat on tuloa tuottavien ja tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokassa yhdistettävä komitean esittämien periaatteiden mukaisesti; 3) että kaupungin käyttörahaston sääntöjen 2 ja 3 §:t muutetaan näin kuuluviksi:

2 §. Rahastoa kootaan siirtämällä siihen talousarvion kautta tilisäännön määräysten mukaan palautuvat siirtomäärärahat, ei kuitenkaan siltä osin kuin määräraha on katettu lainavaroilla, sekä kaupunginvaltuuston kulloinkin erikseen päättämä määrä.



3 §. Siirrot rahastoon keskeytetään, kun sen pääoma on noussut 2 miljardiin markkaan.

4) ettei periaatteessa ole yhdistettävä momentteja talousarvion tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokassa talorakennusten osalta siten, että kunkin hallintoalan rakennustöitä varten yleensä merkitään vain yksi momentti, mutta että poikkeustapauksissa, milloin syytä on, voidaan samaan hallintoalaan kuuluvat rakennustyöt yhdistää yhteen tai muutamaaan momenttiin sen mukaan kuin kunkin vuoden talousarviokäsittelyssä erikseen päätetään;

5) että talousarvion perusteluosassa on kunkin luvun alussa ilmoitettava palautuvien siirtomäärärahojen arvioitu yhteismäärä sekä seuraavaan vuoteen arviolta siirtyvät määrärahat yksityiskohdittain eriteltyinä;

6) että talousarvion käsittelyn aikana saadaan varata määrärahoja rakennushankkeita varten, joitten suunnitelmista, puhumattakaan piirustuksista ei ole tietoa, ainoastaan mikäli erittäin pakottavat syyt sitä vaativat, mutta että talousarvioon on sen sijaan merkittävä yhteinen määräraha piirustusten laatimista varten;

7) että kaikkia työmäärärahoja käyttäviä lautakuntia kehoitetaan ryhtymään toimenpiteisiin yhteistoiminnan kehittämiseksi kaupungin eri elinten kesken sellaisten rakennushankkeitten suunnittelussa ja määrärahojen anomisessa, jotka ovat riippuvaisia toisten elinten suoritettavista töistä;

8) että yleisten töiden lautakunnan ja muiden työmäärärahoja käyttävien lautakuntien tulee talousarvioehdotuksia laatiessaan pyrkiä mahdollisimman tarkasti arvioimaan kaupungin rakentamismahdollisuudet huomioon ottaen työvoima- ja materiaalilanteen sekä että lautakuntien tulee talousarvioehdotuksiansa yleisperusteluissa ilmoittaa yleisarviointinsa tulos sekä lisäksi, milloin syytä on, asianomaisen momentin kohdalla antaa erityisarviointi määrärahojen käyttämättömyydestä sekä

9) että kaupunginhallitusta kehoitetaan ryhtymään toimenpiteisiin kaupungin keskeneräisten ja rakentamatta olevien rakennusyritysten inventoimiseksi lähivuosien tarvetta silmällä pitäen ja laatimaan kaupungille rakennusohjelman kolmen vuoden tähtämellä siten, että ohjelmaa joka toinen vuosi täydennetään niin, että se edelleen jatkuu kolmivuotiskauden sekä että ohjelman perusteella voidaan harkita, millaisiin rakennustarkoituksiin talousarvioon vuosittain voidaan merkitä tarpeelliset määrärahat (28.5. 363 §; khn mtö n:o 36 v. 1951 ja n:o 8 v. 1952; ks. kunn. as.kok. s. 126 ja v:n 1948 as.kok. s. 10). Sisäasiainministeriö vahvisti valtuuston päätöksen kaupungin käyttörahaston sääntöjen muutoksen osalta heinäkuun 21 p:nä (3.9. 519 §).

### 3. OIKEUS- JA JÄRJESTYSTOINTIA KOSKEVAT ASIAT

Maistraatti. Uudenmaan lääninhallitus oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa maistraatin laatimasta ehdotuksesta sen uudeksi työjärjestykseksi. Kaupunginvaltuusto päätti lausunnossaan ilmoittaa, ettei sillä ollut huomauttamista maistraatin laatiman uuden työjärjestyksen hyväksymistä vastaan (19.3. 204 §, kunn. as.kok. s. 72).

Kaupunginvaltuusto oikeutti maistraatin ylittämään eri tileillä olevia määrärahojaan yhteensä 2 717 645 mk (6.2. 115 §, 20.2. 159 §, 5.3. 190 §).

Edelleen kaupunginvaltuusto päätti asettaa ehdolle maistraatin asemakava- ja rakennusasiain käsittelyä varten tarvittavan lisäjäseneen toimeen tam-